

УЧЕБНА ПРОГРАМА
ПО РЕЧ И ПРЕДМЕТНА ДЕЙНОСТ
за ученици с увреден слух

ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРОГРАМАТА

Основни положения. Програмата е предназначена за ученици с увреден слух от I до IV клас, които се обучават в специалните училища за обучение и подкрепа на ученици със сензорни увреждания – увреден слух.

Реч и предметна дейност е специален учебен предмет, който съдейства за натрупване на жизнен опит и речево развитие на слухово увредените ученици чрез широкото използване на различни видове дейност – апликиране, илюстративно-изобразителна дейност, моделиране, конструиране и др. С него се цели пълно използване на компенсаторните възможности на съхранените анализатори.

Децата, които нямат слухови увреждания, постъпват в училище с вече изградени житейски понятия и натрупан речеви и житейски опит. За разлика от тях децата с увреден слух нямат изградени такива или ако имат, те са в зачатъчна форма и на елементарно ниво. Затова тези понятия учениците с увреден слух усвояват с помощта на различни видове дейности. В часовете по реч и предметна дейност се включва разнообразие от теми, проблеми и дейности, целящи изграждането на компенсаторни механизми за преодоляване на горепосочените дефицити. В тези часове се предвижда ученикът да усвоява нови знания и да трупа речеви запас чрез дейностите моделиране, конструиране, художествено-изобразителна дейност, апликиране, работа с мозайка и др.

Предметно-речевата дейност е важен източник за натрупване на познания и жизнен опит на децата. На базата на тези познания се формират много житейски понятия, служещи на учениците в обучението им и спомагащи за тяхното умствено израстване. За разлика от чуващите си връстници, глухите ученици не могат да усвоят самостоятелно редица от най-важните понятия. Те ги усвояват в процеса на дейността. По тази причина учебният предмет реч и предметна дейност представлява

особено важно звено от специфичното обучение на глухите деца в реч като средство за общуване и развитие на мисленето от нагледно-образно към речево и понятийно. Това са предпоставки за развитие и на логическо мислене. Навиците за планиране на дейността в часовете по реч и предметна дейност сравнително лесно се пренасят в областта на речевата и мисловната дейност. В процеса на предметно-практическата дейност широко се използва моделиране, конструиране, изработване на макети, рисуване, апликиране и други дейности. Чрез предметно-речевата дейност учениците разширяват границите на своето познание и по-лесно проникват в света на разнообразните човешки взаимоотношения.

Чрез обучението в реч и предметна дейност се решават и много възпитателни задачи – умения в учениците да работят внимателно, чисто и в определен срок, както и да работят заедно със съучениците си. Особеност на предметно-практическото обучение е, че един и същ обект може да бъде предмет на различни дейности, например рисуване, апликиране, моделиране и т.н. Това обезпечава не само повторение, необходимо за трайното усвояване на знания, но и разширяване на понятията, уточняване свойствата на предметите и т.н. В програмите е предвидено редуване на различните видове дейност, като в различните класове те постепенно се усложняват.

В първите етапи на училищното обучение възприятията на учениците са насочени към натрупване на зрителна информация от средата, която ги заобикаля. Формират се първични образни представи за визуалните особености на възприеманите обекти: прилики и разлики на формите, конструкцията и цветовете им характеристика. Зрителната памет получава своите първи фондове, предназначени за изобразителна дейност. В детската зрителна памет трайно се закрепват както предметни представи, така и емоционални впечатления. Особено това се отнася за глухите деца, при които емоцията е почти винаги на първо място. Това обстоятелство произтича от психическите процеси между участващи и липсващо сетиво и сложните взаимовръзки за компенсиране на загубата. В учебния процес ученикът с увреден слух е затруднен от множество непрекъснато редуващи се фактори:

- постъпваща нова информация;
- задължение да я асимилира в момента;
- риск от създаване на комплекс за малоценност поради неимоверната трудност при обработката на информацията.

Всичко това поставя ученикът с увреден слух в почти непрекъснато състояние на мозъчна атака, информационен и емоционален шок.

Решението на този заложен по презумпция проблем е в уменията на учителя да следи и контролира, доколкото е възможно, процеса на усвояване и да подпомага изграждането на положителна самооценка и увереност в собствените възможности на глухите деца.

Процесът на обучение е особено продуктивен, ако се използват стимулиращи начини за промяна на ситуацията и създаване на нестандартни условия за възприемане и комбиниране на различни образи и понятия. В часовете по реч и предметна дейност възникват многобройни ситуации, които създават предпоставки за непосредствено общуване както между учителя и учениците, така и между самите деца, създава се естествена мотивация в ученците да използват словесните средства, за да постигнат поставените практически цели.

В структурно отношение учебната програма по реч и предметна дейност е подчинена на концентричния принцип. Някои от темите, предвидени в учебното съдържание, се повтарят през учебните години, но техният обем се разширява и усложнява. Наред с това един и същ обект може да се яви предмет на различни видове дейности. Самото учебно съдържание включва знания, отговарящи на принципа за достъпност, и е широко свързано със сетивно-познавателния опит на децата със слухови нарушения.

Слуховият дефицит ограничава възможностите на учениците за пълноценен достъп до словесния език. Затова процесът на работа може да бъде подпомогнат с алтернативни средства за общуване като жестов език, дактилна реч и др.

ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО

- усвояване на нови думи и понятия, свързани с конкретната дейност;
- изразяване чрез образи на собствени мисли и чувства;
- развиване на зрителните възприятия и обогатяване на образното мислене;
- разширяване на уменията и сръчностите при изработката на разнообразни предмети;
- развитие на представите и въображението;
- емоционално възприемане на произведения на изобразителното изкуство и народното творчество;
- усвояване на изразни средства чрез изобразителни материали и техники;

- формиране на житейски понятия, начални манипулативни умения и развитие на способности за конструктивно-практическа дейност;
- формиране на познавателни, практически и комуникативни умения;
- повишаване интереса и мотивацията на учениците за използване на словесни средства в процеса на комуникация и обучение.

ЗАДАЧИ НА ОБУЧЕНИЕТО

- развитие на монологична и диалогична реч;
- формиране на житейски понятия, необходими за целите на обучението и общуването;
- обогатяване на речниковия фонд и обучение по словесна реч, като средство за общуване и развитие на мисленето;
- преход от нагледно-образно и нагледно-действено към словесно и логическо мислене;
- подсилване възпитателната роля на обучението;
- осигуряване на богата на речеви стимулации среда.

ПРОВЕРКА И ОЦЕНКА НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ОБУЧЕНИЕТО

- текуща проверка и оценка, която се извършва в процеса на ежедневната работа в хода на уроците по реч и предметна дейност;
- периодична проверка и оценка, която може да бъде тематична (в края на определен тематичен цикъл) или срочна;
- годишна проверка и оценка, чрез която се регистрират обем и качество на усвоените знания и умения;
- оценяването е поощрително, в полза на ученика.

Методически указания за провеждане на часовете по реч и предметна дейност:

- обучението се осъществява под формата на уроци, като някои от тях изискват предварително проучване;
- във всеки отделен учебен час се предвижда изпълнението на различни по вид дейности;
- посочените термини и понятия са в начален етап на усвояване и използване.

**УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РЕЧ И ПРЕДМЕТНА ДЕЙНОСТ
ЗА ПЪРВИ КЛАС**

ТЕМАТИЧНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ

I. Плодове:

1. Ябълка – моделиране.
2. Ябълка – апликиране.
3. Круша – моделиране.
4. Круша – апликиране.
5. Ябълка и круша – рисуване.
6. Банан – моделиране.
7. Банан – апликиране.
8. Грозде – моделиране.
9. Грозде с лист – апликиране.
10. Есенни плодове – апликиране.
11. Есенни плодове – рисуване.

II. Зеленчуци:

12. Домат – моделиране.
13. Домат – апликиране.
14. Морков – апликиране.
15. Морков – рисуване.
16. Чушка – работа с мозайка.
17. Чушка – апликиране.
18. Кошница със зеленчуци – апликиране.
19. Кошница със зеленчуци – рисуване.

III. Есен:

20. Есенни листа – рисуване.
21. Есенни листа – пано.
22. Пеперуда – работа с природни материали.

IV. Домашни животни:

23. Куче – моделиране.
24. Куче – рисуване.
25. Котка – моделиране.
26. Котка – апликиране.

27. Крава – апликиране.

28. Крава – рисуване.

29. Кон – апликиране.

30. Кон – рисуване.

31. Овца – апликиране.

32. Овца – рисуване.

33. Магаре – моделиране.

34. Магаре – апликиране.

V. Диви животни:

35. Заек – апликиране.

36. Заек – рисуване.

37. Катеричка – апликиране.

38. Катеричка – рисуване.

39. Таралеж – моделиране.

40. Таралеж – апликиране.

41. Мечка – апликиране.

42. Вълк – моделиране.

43. Вълк – апликиране.

44. Лисица – апликиране.

45. Лисица – рисуване.

VI. Птици:

46. Кокошка – апликиране.

47. Кокошка – рисуване.

48. Петел – апликиране.

49. Петел – работа с мозайка.

50. Птици във фермата – апликиране по групи.

VII. Зима:

51. Макет „Зима в гората“.

52. Елха – работа с мозайка.

53. Играчки за елха – изработка.

54. Дядо Коледа – апликация.

55. Новогодишна картичка – апликация.

VIII. Играчки:

56. Топка – рисуване.

57. Кукла – рисуване.

- 58. Кукла – апликиране.
- 59. Камион – апликиране.
- 60. Кола – рисуване.
- 61. Мече – моделиране.
- 62. Мече – рисуване.

IX. Съдове и прибори:

- 63. Чаша – рисуване.
- 64. Чаша – работа с мозайка.
- 65. Чиния – апликиране.
- 66. Чиния – рисуване.
- 67. Вилица – апликиране.
- 68. Лъжица – апликиране.

X. Мебели:

- 69. Маса – моделиране.
- 70. Стол – апликиране.

XI. Пролет:

- 72. Пролетни цветя – апликиране.
- 73. Пролетни цветя – рисуване.
- 74. Лястовица и щъркел – апликация.
- 75. Лястовица и щъркел – рисуване.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

- да са усвоили говорния материал, предвиден в програмата;
- да разбират названията на всички предмети, с които работят, и техните признаци;
- да са усвоили думите за форми, цветове и размери;
- да разбират въпроси и поръчения, свързани с дейностите и предметите, които са изработили;
- да назовават предметите, които изработват, и материалите, с които работят;
- да съгласуват по род и число на прилагателните и съществителните имена във връзка с всички изучавани обекти;
- да намират и назовават съответните признаци на заобикалящите ги предмети;
- да описват в словесна форма продукта на дейността.

**УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РЕЧ И ПРЕДМЕТНА ДЕЙНОСТ
ЗА ВТОРИ КЛАС**

ТЕМАТИЧНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ

I. Плодове:

1. Плодове – моделиране по групи.
2. Плодове – моделиране по групи.
3. Кошница с плодове – рисуване.
4. Кошница с плодове – апликиране.

II. Зеленчуци:

5. Зеленчуци – моделиране по групи.
6. Зеленчуци – апликиране по групи.
7. Купа със зеленчуци – рисуване.
8. Купа със зеленчуци – апликиране.

III. Съдове и прибори:

9. Чайник – работа с мозайка.
10. Чайник, чаша, чиния – рисуване.
11. Съдове и прибори – апликиране.

IV. Есен:

12. Есенен пейзаж – рисуване.
13. Есенен пейзаж – работа с природни материали.
14. Есен – апликиране.

V. Играчки:

15. Самолет – апликиране.
16. Самолет – рисуване.
17. Телефон – работа с мозайка.
18. Дете с мече – рисуване.

VI. Домашни животни:

19. Домашни животни – апликиране по групи.
20. Домашни животни – апликиране по групи.
21. Домашни животни – макет на ферма.

VII. Птицеферма:

22. Птици – апликиране.
23. Птицеферма – макет.

VIII. Диви животни:

24. Диви животни – работа по групи.

25. Животни в гората – макет.

IX. Зима:

26. Зима в гората – моделиране.

27. Зима в гората – моделиране.

28. Дядо Коледа – апликиране.

29. Дядо Коледа – рисуване.

30. Изработване на коледни картички – работа с хартия.

31. Елха – апликиране.

32. Елха – рисуване.

33. Коледна украса – изработване.

X. Превозни средства:

34. Камион – апликиране.

35. Камион – работа с мозайка.

36. Кола – рисуване.

37. Кола – работа с мозайка.

38. Самолет – рисуване.

39. Самолет – моделиране.

XI. Пролет:

40. Кокиче – апликиране.

41. Щъркел – апликиране.

42. Лястовица – рисуване.

43. Пролетна картина – апликиране по групи.

44. Пролетни цветя във ваза – рисуване.

XII. Пролетни празници:

45. Мартеници – изработка.

46. Картичка за 8ми март – изработка.

47. Рисуване върху яйца.

48. Великденска украса – изработване.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

- да усвоят говорния материал, предвиден в програмата;
- да познават и назовават материалите, с които си служат;

- да съставят план за предстоящата работа;
- да придобият нови манипулативни умения и да усъвършенстват старите;
- да отговорят кратко и пълно на зададени въпроси;
- да съставят описание в словесна форма на извършената дейност.

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РЕЧ И ПРЕДМЕТНА ДЕЙНОСТ ЗА ТРЕТИ КЛАС

I. Нашата родина България:

1. Четене на разкази и стихотворения за Родината.
2. Изработка на българското знаме от хартия.
3. Планини и равнини – оцветяване.

II. Есен:

4. Есен – апликация.
5. Катеричка в гората – рисунка по шаблон.
6. Направа на катеричка от природни материали.

III. Зима:

7. Зима – апликация.
8. Сняг в гората – рисунка.
9. Изработка на картички.
10. Изработка на сурвачки.
11. Снежен човек – моделиране.

IV. Коледа:

12. Изработка на новогодишна украса.
13. Рождество Христово: Икона – рисунка по шаблон.

V. Хранителни продукти:

14. Млечни продукти – апликация.
15. Месни продукти – апликация.

VI. Улично движение:

16. План на кръстовище – рисунка.
17. Автомобил – рисунка.

VII. Българска къща:

18. Работа с конструктор.
19. Традиционна българска къща – макет.

20. Нашето училище – апликация.

VIII. Плодове и зеленчуци:

21. Зеленчукова градина – апликация.

22. Овощна градина – апликация.

IX. Облекло:

23. Дамско облекло – рисунка.

24. Дамско облекло – апликация.

25. Мъжко облекло – рисунка.

26. Мъжко облекло – апликация.

X. Пролет:

27. Пролетни цветя – рисуване.

28. Пролетни птици – апликация.

XI. Съдове:

29. Чаша – моделиране.

30. Чиния – моделиране.

XII. Великден:

31. Възкресение Христово – рисунка по шаблон.

32. Боядисване на яйца.

XIII. Човек:

33. Човешка фигура – апликация.

34. Портрет на мама – рисунка.

XIV. Животни:

35. Диви животни – макет.

36. Домашни животни – макет.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

- да се усвои посоченият в програмата речников материал;
- да се определя предварително предметът, който ще се изработва или рисува;
- да се придобият умения за работа с конструктори;
- да се определят отделните трудови операции;
- да се съставя план за предстоящата работа;
- да се съставят описания на извършената дейност.

**УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РЕЧ И ПРЕДМЕТНА ДЕЙНОСТ
ЗА ЧЕТВЪРТИ КЛАС**

ТЕМАТИЧНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ

I. Плодове:

2. Плодове – апликация.
3. Плодове – рисунка.
4. Чиния с плодове – апликация.
5. Чиния с плодове – рисунка.
6. Овощна градина – апликация.

II. Зеленчуци:

7. Зеленчуци – моделиране.
8. Зеленчуци – рисуване.
9. Кошница със зеленчуци – апликация.
10. Кошница със зеленчуци – рисуване.
11. Зеленчукова градина – апликиране .

III. Есен в гората:

12. Есенни листа – апликация.
13. Таралеж – апликация.
14. Изготвяне на хербарий от сухи листа.

IV. Животните през есента и зимата:

15. Мечка – рисунка по шаблон.
16. Елен и сърна – рисунка по шаблон.
17. Лисица – апликация.
18. Заек – моделиране.
19. Таралеж – моделиране.
20. Орел – рисунка по шаблон.

V. България – нашата родина:

21. Планини – рисунка.
22. Река – апликация.
23. Български шевици – апликация.
24. Българска традиционна къща – макет.
25. Български традиционни оръжия – апликация.

26. Български знамена – апликация (рисунок).

27. Карта на България – рисунок по шаблон.

28. Български носии – апликация.

VI. Нашият град:

29. Нашата къща – рисунок.

30. Нашата улица – рисунок.

VII. Моето семейство:

31. Изработка на албум за семейство.

32. Портрет на мама и татко – рисунок.

VIII. Рождество Христово:

33. Икона – рисунок.

34. Украса на елха – работа с хартия.

35. Новогодишна украса на стая – работа с хартия.

IX. Грижа за птиците през зимата:

37. Зима в гората – макет.

37. Изработване на хранилка за птици.

X. Пролет:

38. Цъфнали дървета – рисунок.

39. Пролетни цветя – апликация.

40. Изработка на мартеници – работа с конци.

41. Картичка за 8 март – изработка.

42. Табло за 24 май – апликация.

XI. Великден:

43. Възкресение Христово – рисунок по шаблон.

44. Боядисване на яйца.

45. Великденска украса.

XII. Лято:

46. Морски обитатели – рисунок по шаблон.

47. Кораби в морето – рисунок.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

- да се усвои посоченият в програмата речников материал;
- да се определя предварително предметът, който ще се изработва или рисува;

- да се придобият умения за работа с различни материали и конструктори;
- да се определят отделните трудови операции;
- да се съставя план за предстоящата работа;
- да се съставят описания на извършената дейност.